

23. 9. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Shadow Director v reflexi zákona o obchodních korporacích

Zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) (dále jen „ZOK“) vychází v rámci rekodifikace soukromého práva „z přesvědčení o relativní dokonalosti platného právního řádu (Osnova obchodního zákona z roku 1937).“[1] Navzdory výše uvedenému v sobě zákon současně reflektuje progresivní postupy a úpravy zahraničních právních řádů a následuje trend obchodního práva střední a západní Evropy. Vůdčí ideje jsou nicméně v průřezu právních řádů odlišné, a v tomto smyslu je nutno odkázat na anglické právo resp. právní úpravu stínového vedoucího („Shadow Director“), kterou se co do pravidla „wrongful trading“[2] ZOK do jisté míry inspiruje. ZOK ovšem staví tuto odpovědnost v korelaci s insolvenčním právem na nových základech, jak je již patrné z ustanovení § 68 a § 76 odst. 3 ZOK.

Anglické právo v zákoně o obchodních společnostech definuje stínového vedoucího ve vztahu ke společnosti jako osobu, která fakticky ovládá činnost statutárního orgánu, *a dle jejíchž instrukcí jsou členové statutárního orgánu resp. jednatele společnosti uvyklí jednat.*[3] V této souvislosti zákon seznává způsobení výše zmíněné újmy společnosti a odpovědnosti při úpadku společnosti s osobou stínového vedoucího, byť tento nebyl ve funkci člena statutárního orgánu společnosti, avšak úpadek společnosti v souladu se zákonem zapříčinil.

Mluvíme-li o ustanovení § 68 ZOK v souvislosti se členem orgánu obchodní korporace je zřejmé, že tento je v rozsahu právní úpravy odpovědný za svou nečinnost a vědomost o hrozícím úpadku obchodní korporace, přičemž v rozporu s péčí řádného hospodáře této péči nedostál, a tudíž *„neučinil za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné.“*[4] V souladu s pravidlem wrongful trading lze konstatovat naplnění této odpovědnosti za zapříčinění úpadku obchodní korporace ovšem pouze členem orgánu obchodní korporace. V jakém směru tedy lze usuzovat na vznik ručení při úpadku obchodní korporace, popřípadě hrozícího úpadku v korelaci s ustanovením § 3 odst. 4 InsZ, pokud byl tento zapříčiněn nikoli členem orgánu obchodní korporace, nýbrž jejím společníkem tzv. stínovým vedoucím?

Zákon o obchodních korporacích v tomto směru navázal na úpravu evropského koncernového práva a založil novum opouštějící koncept Obchodního zákoníku nepřímo navazující na pojetí faktického koncernu.[5] Klíčem se zdá být ustanovení § 76 odst. 3 ZOK, které upravuje užití ustanovení § 68 na vlivnou nebo ovládající osobu. *„Ovládající osobou je osoba, která může v obchodní korporaci přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv. Ovládanou osobou je obchodní korporace ovládaná ovládající osobou.“*[6] Co se zdá být jednoduchým a nikoli problematickým řešením, není per se ustanovením absentujícím interpretační nejasnosti. Ustanovení § 76 odst. 3 ZOK se neuplatní na každého společníka či akcionáře, který je vlivnou či ovládající osobou na což v rámci rekodifikačních nejasností poukazuje Petr Čech.[7] V souladu s interpretačními pravidly se aplikace ustanovení § 68 ZOK užije obdobně[8] na vlivnou nebo ovládající osobu, přičemž nerozlišuje míru vlivu takové osoby na řízení společnosti. Opomíjená je taktéž skutečnost, že společník popřípadě akcionář není povinen péčí řádného hospodáře. Panuje přesvědčení, že se dané ustanovení § 76 odst. 3 ZOK užije pouze raritně a to v případech, kdy vlivné nebo ovládající osobě povinnost jednat s péčí řádného hospodáře vznikne *„ad hoc...např. rozhodnutím soudu.“*[9]

Institut tzv. Shadow Directora je českému právnímu řádu do jisté míry známý.[10] Avšak inspirativní proud anglického práva se do českého právního řádu otiskl ve své zvláštní koncepci, jejíž interpretace přinese možné aplikační obtíže. Jak jsem již zmínil výše, lze aplikaci zmíněných ustanovení ve smyslu anglické legislativní reflexe očekávat pouze vzácně a bude opět na moci soudní formovat jisté závěry, se kterými se bude možno v průběhu času ztotožnit. Stejně jako občanský zákoník, tak i zákon o obchodních korporacích se dříve či později dočká své novelizace, která byť s možná předčasným entuziasmem tyto legislativní nedostatky zacelí.

Jiří Bálek,

student Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

e-mail: jiri.balek@icloud.com

-
- [1] Důvodová zpráva k zákonu č. [90/2012](#) Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- [2] Havel, B. a kol. Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 2012, s. 56. Havel, B. O kogentnosti, vypořádání újmy a ručení vlivné osoby ve světle nového soukromého práva. Obchodněprávní revue, 2003, č. 1, s. 16.
- [3] Section 251 of the Companies Act 2006 (c. 46) [online]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).
- [4] § 68 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) v platném znění (dále jen „ZOK“)
- [5] Lasák, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl, (§ 1 až 343). Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1578 s.
- [6] § 74 odst. 1 ZOK
- [7] Čech, P. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. Obchodněprávní revue 11-12/2012, s. 324
- [8] Metodická pomůcka pro přípravu návrhů právních předpisů (III. část) [online]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).
- [9] Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P., Šuk, P.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 185.
- [10] Nález Ústavního soudu ze dne 31.5.2011, sp.zn. III. ÚS 3251/10, Nález Ústavního soudu ze dne 16.7.2013, sp.zn. II. ÚS 2132/10

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Holdingové struktury a odpovědnost mateřské společnosti](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Právo společníka na informace v s. r. o.: silný nástroj kontroly, ale ne bez hranic](#)
- [Kupní smlouva k nemovité věci bez určení kupní ceny: Nejvyšší soud koriguje katastrální praxi](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)